

Komerctiesībās izmaiņu veikšana kapitālsabiedrības valdes sastāvā ir samērā vienkārša un ātra procedūra. Tomēr praksē ne vienmēr būs pietiekami sagatavot korporatīvos dokumentus, parakstīt tos un iesniegt Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā.

Veicot izmaiņas kapitālsabiedrības valdes sastāvā atkarībā no kapitālsabiedrības lieluma, komercdarbības veida, valdes locekļa amata ilguma un citiem apstākļiem ir jāņem vērā arī vairākas citas nianšes, piemēram, valdes locekļa paraksta tiesības bankā, valdes loceklim izdotās pilnvaras, valdes locekļa lietojumā esošā kapitālsabiedrības manta u.c.

Tādēļ aplūkošu jautājumus, ar kuriem, veicot izmaiņas valdes sastāvā, saskaras teju katra kapitālsabiedrība, tomēr kas praksē nereti tiek aizmirstas.

Tiesības rīkoties ar bankas kontu

Iespējams, svarīgākais, veicot izmaiņas valdes sastāvā, ir nomainīt valdes locekļa tiesības rīkoties ar kapitālsabiedrības bankas kontiem un kapitālsabiedrības vārdā veikt citas darbības bankā. Parasti to dara pēc izmaiņu valdes sastāvā reģistrēšanas, jo tad banka pati komercreģistrā var pārbaudīt jauno valdes sastāvu. Lai gan banku prakse mēdz atšķirties, būtībā visās bankās jaunajam valdes loceklim jānodod uz bankas filiāli ar personu apliecinošu dokumentu (pasi vai personas apliecību) un jānomaina tiesības rīkoties ar kapitālsabiedrības bankas kontu no iepriekšējā valdes locekļa uz saviem datiem.

To ir svarīgi ņemt vērā, ja valdes loceklis ir ārvalstnieks un neuzturas Latvijā pastāvīgi vai ja valdē ir tikai 1 persona. Pretējā gadījumā var rasties vairākas nopietnas problēmas. Pirmkārt, iepriekšējais valdes loceklis var ļaunprātīgi izmantot savas tiesības bankā. Otrkārt, ja kapitālsabiedrībai nav nevienas citas personas, kas var rīkoties ar tās bankas kontu, piemēram, grāmatvedis, problemātiska var būt maksājumu veikšana kreditoriem, darbiniekiem, valsts iestādēm u.c.

Ja jaunais valdes loceklis nevar personīgi ierasties bankas filiālē, iepriekš minētās darbības uz pilnvaras pamata var veikt cita persona. Jāievēro, ka bankas pieņem tikai notariāli apliecinātas pilnvaras. Turklāt pilnvarojuma apjomā ieteicams precīzi noteikt visas nepieciešamās darbības, piemēram: "atvienot esošos un pievienot jaunus internetbankas sistēmas lietotājus", "dzēst pievienoto personu paraksta tiesības un pievienot paraksta tiesības jauniem lietotājiem" u.c. Pilnvaras, kurās ir tikai vispārīgas frāzes (piemēram: "parakstīt jebkuru dokumentu un veikt jebkuru darbību bankā"), var tikt nepieņemtas. Tāpat jāņem vērā, ka par pilnvaru pārbaudi bankas parasti piemēro komisijas maksu un pārbaudes process var ilgt pat nedēļu. Visbeidzot, lai gan uz pilnvaras pamata veikti labojumi var novērst pagaidu problēmas, jaunajam valdes loceklim būs jānodod uz banku, lai personīgi aizpildītu paraksta paraugu lapu.

Jebkurā gadījumā banku prakse atšķiras, tādēļ ir ieteicams sazināties ar konkrēto banku un pirms izmaiņām valdes sastāvā uzzināt visas nianšes, īpaši tādēļ, ka dažas bankas var pārtraukt sadarbību, ja jaunievēlētais valdes loceklis nav Latvijas rezidents.

Jāinformē VID

Valdes loceklis komerctiesību izpratnē nav darbinieks, tādējādi Darba likuma normas uz viņu nav attiecināmas, tomēr nodokļu tiesībās valdes loceklis ir uzskatāms par darbinieku (darba ņēmēju). Līdz ar to kapitālsabiedrībai kā valdes locekļa darba devējam ir pienākums informēt Valsts ieņēmumu dienestu (VID) par katru valdes locekli, kas ieguvis, mainījis vai zaudējis darba ņēmēja statusu. To īpaši svarīgi atcerēties, ievēlot jaunu valdes locekli, jo par to VID ir jāpaziņo ne vēlāk kā 1 dienu, ja paziņo papīra formā, vai ne vēlāk kā 1 stundu, ja paziņo VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā, pirms valdes loceklis uzsāk darbu. Savukārt termiņš paziņošanai par valdes locekļu atsaukšanu ir ilgāks – ne vēlāk kā 3 darba dienas pēc statusa zaudēšanas.

Pilnvaru atsaukšana

Lai gan valdes locekļa statuss piešķir plašākās tiesības rīkoties kapitālsabiedrības vārdā, nereti praksē ir gadījumi, kad valdes locekļiem ir izdotas papildu pilnvaras. Visbiežāk tas saistīts ar apstākli, ka valdes locekļiem ir kopīgas pārstāvības tiesības, taču konkrētām darbībām kapitālsabiedrība ir izdevusi pilnvaru. Piemēram, ja valdē ir 3 locekļi ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību visiem kopā, tomēr parasti visi valdes locekļi vienlaikus nav birojā, ir lietderīgi 1 valdes loceklim izdot pilnvaru noslēgt konkrētus līgumus un citus dokumentus, kas saistīti ar ikdienas komercdarbību. Šādās situācijās, atsaucot valdes locekli no amata, ir jāatceras arī par pilnvaru atsaukšanu.

Vienkāršas pilnvaras gadījumā ir pietiekami ar dalībnieku sapulces vai valdes lēmumu. Tomēr, ja pilnvara izdota kā notariāls akts, tā ir jāatsauc pie zvērināta notāra, kas radīs papildu izmaksas un prasīs vairāk laika.

Ja kapitālsabiedrība izmanto Latvijas Pasta (LP) pakalpojumu "Pilnvara sūtījumu saņemšanai" un valdes locekļa pilnvara ir reģistrēta LP, tā ir jāatsauc ar LP adresētu iesniegumu vai attiecīgajā LP nodaļā.

Mantas nodošana

Ja valdes loceklim pilnvaru pildīšanas laikā ir nodota kāda kapitālsabiedrības manta, piemēram, moblais telefons, dators vai automašīna, jāatceras to atdot kapitālsabiedrībai. Tas attiecināms arī uz valdes loceklim piederošās mantas atdošanu. Lai izvairītos no potenciāliem nākotnes strīdiem, mantas nodošana jāfiksē ar pieņemšanas – nodošanas aktu, kas jāparaksta valdes loceklim un kapitālsabiedrības pārstāvim. Drošībai pieņemšanas – nodošanas ak

tā var noteikt, ka iepriekšējais valdes loceklis nav atbrīvots no atbildības par slēptu mantas defektu novēršanu un zaudējumu segšanu kapitālsabiedrībai, ja tādi atklāti pēc pieņemšanas – nodošanas akta parakstīšanas. Ja valdes loceklis ir reģistrēts kā kapitālsabiedrībai piederoša transportlīdzekļa turētājs, jāatceras par šī statusa maiņas vai dzēšanas reģistrāciju Ceļu satiksmes drošības direkcijā.

Darījumu partneru informēšana

Visbeidzot, lai gan ziņa par izmaiņām kapitālsabiedrības valdes sastāvā būs publicēta oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis", prakse liecina, ka šāds informēšanas veids nav pietiekami ātrs un efektīvs. Lai izvairītos no situācijām, kad darījuma partneri turpina sazināties ar iepriekšējo valdes locekli, kapitālsabiedrībai vēlams pašai informēt darījumu partnerus, piemēram, nosūtīt informatīvu e-pastu ar jaunā valdes locekļa kontaktinformāciju. Ja radīsies strīds pirms izmaiņu reģistrēšanas komercreģistrā, šādas informēšanas rezultātā darījuma partneri un jebkura atbilstoši informēta trešā persona nevarēs atsaukties uz faktu, ka tā nezināja par izmaiņām valdē.

Citas veicamās darbības

Atkarībā no komercsabiedrības veida jāuzzina, vai kapitālsabiedrībai pirms vai pēc izmaiņām valdes sastāvā par to jāinformē uzraugošā iestāde, piemēram, Finanšu un kapitāla tirgus komisija un Patērētāju tiesību aizsardzības centrs. Papildus iepriekš minētajam ir vairākas tehniska rakstura darbības, piemēram, iepriekšējā valdes locekļa e-pasta slēgšana u.c.

Toms Vilnis

<http://www.itiesibas.lv/raksti/komercdarbiba/komercitiesibas/ka-veikt-izmainas-valdes-sastava/12271>